Rijksoverheid

Factsheet

Archiefwet 2026: Toezicht

Webinar met Miel Jacobs en Esmée van Antwerpen van de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed

12 oktober 2026

LEER HUIS

"Van open normen naar duidelijker toezicht en meer mogelijkheden om in te grijpen."

Drie belangrijke veranderingen voor het toezicht

1 Meer duidelijkheid over de normen

- Nieuw toetsingskader
- Toezicht op open normen
- Eenduidiger beoordelen

2 Eerder zicht op incidenten

- Nieuwe meldplicht informatie-incidenten
- Inspectie wordt sneller geïnformeerd
- Mogelijkheid om eerder te beoordelen of actie nodig is

3 Meer mogelijkheden om in te grijpen

- Uitgewerkt escalatiebeleid
- Van regulier toezicht tot bestuursrechtelijke maatregelen (boete)
- Proportioneel handelen; afhankelijk van ernst en omstandigheden

Per 1 januari 2027 veranderen niet alleen de regels, maar ook de manier waarop de Inspectie toezicht houdt.

1 Van wettelijke norm naar toezicht in de praktijk

Wat doet de Inspectie met de nieuwe wet?

Het toetsingskader is geen nieuwe regelgeving. Het is het instrument waarmee de Inspectie de wettelijke normen toepasbaar maakt in het toezicht.

1 Het nieuwe (digitale) toetsingskader

Wat is het?
Een hulpmiddel om het toezicht op de open normen uit de Archiefwet 2026 concreet en toepasbaar te maken.

Voor wie?
Overheidsorganisaties, inspecteurs en andere partijen die willen begrijpen hoe de Inspectie toezicht houdt.

Waarvoor?
Niet alleen om toezicht uit te voeren, maar ook om organisaties duidelijkheid te geven over wat van hen wordt verwacht.

De acht* normen:
1. Inbeheername en beheer
2. Overzicht
3. Ordenen
4. Metadateren
5. Informatiebeveiliging en betrouwbaar
6. Vindbaar
7. Vernietigen
8. Periodieke evaluatie

**Dit zijn de acht huidige normen, deze kunnen in de loop der tijd nog aangevuld of aangepast worden.*

Inbeheername en beheer is het fundament. Vanuit daar moeten de maatregelen ervoor zorgen dat informatie duurzaam toegankelijk wordt en blijft.

2 Nieuw: meldplicht informatieincidenten

Vanaf 1 januari 2027

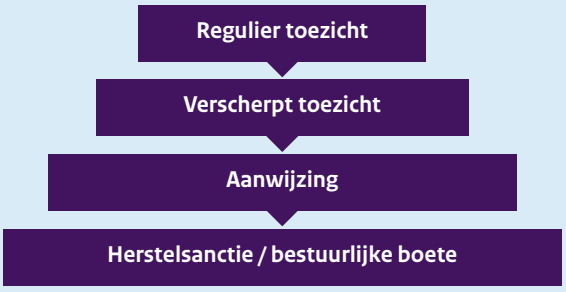
Melden binnen 72 uur
Van een:
- incident met één of meer documenten van aanmerkelijk belang;
- incident dat een groot aantal documenten raakt;
- dreigend incident.

De meldplicht geeft de Inspectie eerder zicht op incidenten en maakt het mogelijk om sneller te beoordelen wat de gevolgen zijn en of verdere actie door een organisatie nodig is.

3 Escalatiebeleid

De Inspectie spreekt organisaties aan op tekortkomingen en geeft gelegenheid deze te herstellen. Als dat onvoldoende resultaat oplevert, of als de ernst van de situatie daar aanleiding toe geeft, kan het toezicht worden geïntensiveerd.

Van aanbeveling naar interventie

3 Hoe bepaalt de inspectie wat passend is?

De nieuwe bevoegdheden betekenen niet dat iedere tekortkoming direct tot een zware interventie leidt. De Inspectie maakt een proportionele afweging op basis van:

- Ernst van de overtreding
- Omvang en duur
- Belang van de informatie
- Risico's voor de samenleving
- Mogelijkheden tot herstel
- Algehele staat informatiehuishouding

Niet iedere situatie doorloopt alle stappen. De ernst van de overtreding en de omstandigheden bepalen welke interventie passend is.

Wat betekent dit vanaf 1 januari 2027?

1 Ken je informatie

Weet welke informatie je beheert en waar die zich bevindt.

2 Gebruik het toetsingskader

Om de informatiehuishouding in te richten en verbeterpunten te identificeren.

3 Weet wat je doet bij een incident

Ken de meldplicht en zorg dat je organisatie weet wanneer en hoe te melden.

De Archiefwet 2026 geeft de Inspectie nieuwe instrumenten. Het doel blijft hetzelfde: zorgen dat overheidsinformatie duurzaam toegankelijk, betrouwbaar en beschikbaar blijft.

Vraag & Antwoord

Een aantal vragen uit de webinar uitgelicht.

Door wie en per wanneer is het nieuwe toetsingskader te raadplegen?
Zodra het archiefbesluit en de archiefregeling gepubliceerd zijn, kan ook het toetsingskader gepubliceerd worden door de Inspectie. Het is voor iedereen toegankelijk. Het toetsingskader kan je helpen om inzicht te krijgen in je eigen organisatie en te voldoen aan de eisen van de Archiefwet 2026.

Hoe doe je een melding?
Vanaf januari komt er een formulier beschikbaar op de website van de Inspectie voor het doen van een melding. Hoeveel meldingen te verwachten zijn, is niet duidelijk. De Inspectie gaat dit monitoren. Als melder krijg je in ieder geval altijd een reactie op de melding.

Draagt de nieuwe wet en het toezicht daarop bij aan meer compliance van organisaties?
Of de nieuwe wet hieraan gaat bijdragen zal moeten blijken, maar met de nieuwe invulling van het toezicht dragen we wel bij aan het bieden van duidelijkheid, zodat het makkelijker wordt om aan de wet te voldoen.

Waar kan ik terecht voor meer informatie?
Voor meer informatie en vragen aan de Inspectie kun je een kijkje nemen op www.inspectie-oe.nl of contact opnemen via info@inspectie-oe.nl.

Toetsingskader
Toezichtkader en toetsingskaders | Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed

Meer weten of leren over de Archiefwet 2026?

Op de speciale themapagina van het Leerhuis vind je al het leeraanbod rondom de implementatie van de Archiefwet 2026, zoals trainingen, workshops, webinars, kennisclips en microlearnings en een podcastserie.

In de kennisbank van het Nationaal Archief vind je actuele en verdiepende informatie over de wet, de achterliggende veranderingen en de gevolgen voor de praktijk. Ook de links naar de teksten van de archiefwet, het archiefbesluit en de archiefregeling vind je hier.

Wil je sparren met collega's, vragen stellen of tips delen? Sluit je aan bij de KIA-groep 'Archiefwet 2026'. Hier vind je ook alle bijeenkomsten en evenementen om collega's te ontmoeten en op de hoogte te blijven van ontwikkelingen rondom de Archiefwet 2026.

LEER HUIS